

de trei ori in septimana: Mercuri-a, sabbatru-a si Dominec'a, candu o colă in-
ga, candu numai diumetate, adeca dupa
momentulu impregiurailoru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
anu intregu	8 fl. v. a.
diumetate de anu	4 " " "
patrariu	2 " " "
pentru Romanii si strainetate:	
anu intregu	16 fl. v. a.
diumetate de anu	8 " " "
patrariu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespun-
dinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune.
Josefstadt, Langegasse Nr. 43, unde
sunt a se adresă si corespundintiele, ce pri-
vesc Redactiunea, administratiunea seu spe-
ditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi,
era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuancie si alte comunicatiuni in-
teresu privatu — se raspunde cate 7 cr. de
linie repetitile se facu cu pretu scadiutu.
Pretulu timbrului cate 80cr. pentru una data,
se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA“

pre anulu 1868.

Pretulu de prenumeratiune pent. Austr'a

pre unu anu intregu	8 fl. v. a.
„ 1/2 de anu	4 fl. v. a.
„ 1/4 „	2 fl. v. a.
pentru Romanii si strainetate	
pre unu anu intregu	16 fl. v. a.
„ 1/2 de anu	8 fl. v. a.
„ 1/4 „	4 fl. v. a.

Dd. prenumeranti sunt rogati a in-
mană curatu numele si conumele, locuin-
si post'a din urma. Banii se se adre-
redactiunei in Viena, Josefstadt,
Gege Gasse nr. 43.

Viena 19/31 dec. 1867.

Banii din comitatulu Aradului
cu unanimitate unu comitetu
naționala. Corespun-
mai la. vale descrie otari-
si facute in cea mai buna
Ne retienemu a comentă
a romanii de pretotindene
vor salută, vor incercă
aradani se cuvine

ailoru gratulă pre-
pbi cu totii gratulara
unea anului nou, mul-
ducerea prin care a e-
siè afirma densii) recu-
drepturi frumose.

ne se recunoscemu că
dreptu a gratulă si al-
sisi. De candu esiste Un-
a politica neci odata n'a
sitoria elementulu ma-
m'a.

Ungaria poliglota eră
ca tiéra, dar nu ca
magiarii pretindu a im-
popogi nationalitatea lor, si
Ungaria a o numi „natiune po-
ca magiara.“

In trecutulu, locuitorii Ungariei
aintea legiloru se impartiau in doue
se mari: nobili si nenobili, fora privi-
la nationalitate, si asiè eră reu egalu
ntu tôte limbele. Astadi inca esistu
ue clase mari, dar nu mai multu spre
a comunu, ci in favorea elementulu
magiaru, adeca aceste doue clase de a-
di sunt: poporulu magiaru si poporele
magiare.

Celu de antaiu adeca poporulu seu
nationalitatea magiara stapenesce; era
sa a don'a: nationalitatele nemagiare,
se servescu.

In trecutulu, iobagiulu facea robota
stocratulu. Astadi nationalitatele ne-
magiare facu robota elementulu ma-
iaru, si este o robota mare in multe ra-
uri ale vietii: la dieta in desbateri ne-
magiarii trebuie se folosésca limb'a ma-
iara, la tôte oficiolatele politice-admini-
rative si judecatoresci de la cele mai
alte pana la cele din urma pretotindene
ab'a magiara, acesteia cauta se servésca
romanulu, si serbulu, si slovaculu etc.
re acést'a nu este robota nationala, feu-

dalismulu nationalitatei, trecutulu in lege
casí robot'a individulu si basatu pe ni-
scee principie scintite politice totu ana-
lôge?

Ati eliberatu bratiile muncitóre la
anulu 1848, ati introdusu demnitatea o-
mului, si fapt'a buna merita lauda. Dar
de ce astadi nu mai voiti se eliberati si
nationalitatele muncitóre, se lasati a se
aiba fie carea de ele demnitatea sa?

Respunsulu e lesne, pentru că ni-
suintiele magiare tientescu la suprema-
tia. Din acestu punctu de vedere egoisticu,
ei se potu felicita astadi ca neci candu
alta data.

Ei se potu bucura, sciindu prè bine
cà acele castiguri numai anevioia vor fi
tôte meritulu lor, si multe detorescu a-
celni factoru potinte care pre unguri i-a
consideratu purure de „dragulu mamei“,
chiar si in timpulu celu mai reu, sub ab-
solutismulu lui Bach, in catu Széchenyi
a fostu in dreptu se dica despre conatiu-
nalii sei magiari că densii au capetatu de
pedépsa ceea ce nationalitatele au cape-
tatu de remuneratiune.

Deci magiarii se-si gratuleze. Noi
inse cari tienemu la intielépt'a sentintia
a protoregelui Stefanu cumca „regatulu
unei limbe“ este slabu, prin urmare că
trebuescu multiamite tôte limbele pentru
a intari Ungaria, — noi, durere, nu po-
temu multiamite.

— Ministeriulu Cislaitaniei este for-
matu, se sciu si persónele ce-lu com-
punu, totusi diurnalulu oficiale neci as-
tadi nu aduce denumirile. Se ascépta ca
acestu ministeriu se vina cu unu pro-
gramu a respinge in modu categoricu
idei'a bancrotarii, si a promite mari re-
ductiuni in armata.

— Noulu cabinetu italianu inca nu
s'a potutu formá. Negotiatiunile decurgu
cu barbati moderati.

Scólele nóstre in Transilvania. *)

IV.

In cati-va numeri precedinti am
vorbitu despre alegerea materialulu de
invetiamentu, despre metod'a invetiamentu-
lulu si despre educatiune. — Unu planu
de invetiamentu corespundietoriu, este
in adeveru un'a din conditiunile cele mai
de lipsa ca se potemu ajunge scopulu
desemnatu pentru instructiunea publica.
Inse neci celu mai bunu planu, neci celu
mai alesu materialu de invetiamentu nu

*) La reflexiunile ce ni le-a facutu la ar-
ticulu nostri prè-tempuriu reposatulu redactoru
alu „Foi administrative archidieoesane“ in nr.
9, ni luamu voia a observá — si pana vom fi
gat'a cu tôte deslucirile nóstre — numai atat'a
cà densulu a facutu acele reflexiuni din punctulu
seu de vedere bisericescu, fora neci o esperiun-
tia, era noi stámu in punctulu de vedere alu
fapteloru, basati pre intuitiunea si autopsi'a
propria, si de aci vine că lui i se parú descrie-
rea nóstre prè esagerata. Aceia inse cari au ce-
titu cu atentiune si fora preocupatiune articu-
lii ce au esitu in privint'a acést'a in tôte dí-
rielle nóstre, si anume articulu din Giurgiu din
5 maiu 1867 in „Gazet'a Transilvaniei“ nr.
36; din foisior'a „Albinei“ nr. 70; corespun-

folosescu nemica, déca nu vor fi inveti-
tatori apti, cultivati in tôte direptiunile,
astfelu in catu densii, acelu materialu de
invetiamentu corespundietoriu scopulu
se-lu scie impartasi intr'unu modu des-
voltatoriu, amesuratu facultailoru ce le
vor fi posiediendu elevii. Si in privint'a
acést'a, Austria peste totu, era in deosebi
noi romanii stámu fórte reu, si de nu ne
vom silí a cunošce acestu reu si a aduce
medicamentulu cuviinciosu in contr'a lui,
suntemu amenintiati cu perire.

In scólele populare ale nóstre, in-
vetiatorii nu numai că nu s'au radica-
tu la inaltimea timpulu, ci avemu intreden-
siii inca si mesteri, diaci, cantori, fora de
neci o cunoscintia mai lamurita, fora neci
o educatiune, fora neci o didactica, fora
neci o pedagogia, cari maltratéza frumó-
sele talinte ale prunciloru nostri, tocm'a
ca nisce gradinari neesperti, taiandu ra-
murile arboriloru unde si candu nu tre-
buesce.

Noi inca n'am ajunsu acolo, ca se
cunošcemu că invetiatoriulu — caruia
parintii incredintéza celu mai scumpu
tesauru ce-lu posedu — trebuie se fie unu
barbatu in adeveru cultivatu, atatu pre-
ste totu, catu si in specialitatea sa; unu
barbatu plinu de caracteru si moralitate.
Ci noi cugetámu că am facutu destulu
pentru crescerea si invetiatur'a copiiloru
si a adusa pre man'a unoru ná-
tárei stricati, scosi din clase pentru ne-
capacitate si inzestrati cu decrete de
invetiatorii pentru că sunt fiii cutarui seu
cutarui privilegiatu si si-au sciutucastigá
óresi-cum decretulu numai ca se scape
de obligatiunea militara, seu carii se o-
bléga că vor servi pe mai putienu, pre-
cum dice poporulu nostru celu inca mi-
norenú si neespertu in caus'a acést'a. —
Dreptaceea noi si cutezámu a dice că noi
si toti romanii iubitori de propasirea po-
porulu, trebuie se ne tanguimudin adan-
culu sufletulu vediendu că astfelu de
priviri afla locu si astadi, si inca in re-
giunile mai inalte si datatórie de mesura,
si că din acést'a cauza multimea cea mai
mare a cetatianiloru fiindu avisata a se
cultivá numai in aceste scoli, stá apesata
si impededata in cultivarea si desvolta-
rea spiretulu, si asiá amenintiata de in-
tunereculu mortii.

Se ceru dara mesure urginti, fórte
urginti spre delaturarea reulu, si intre
acestea ar fi cea d'antaia ingrigirea de
preparandie bune, in cari candidatii de

dinti'a din Téca in „Concordia“ nr. 81, cért'a
in Babohalm'a, si mai nou in „Telegr. Rom.“
nr. 79si80 etc. etc. ne vor soi judecă si pre
noi. Reflexiunile pomenite n'au potutu detrage
nemica din adeverulu asertiuniloru nóstre, si
de aceea nu ne vom impedeá de a le continuá,
desi o scimu bine că avemu d'a luptá in contra
prejudetiulu, nesciintiei, pigrítiei, reutatiunei,
credintii de autoritate, intrigeloru si calculatiu-
niloru egoistice. Au nu dice „Gazet'a Transil-
vaniei“ in nr. 41 din 1866 intre altele si ur-
matóriele cuvinte multu-insemnatórie: „A nu
ne ocupá de instructiunea si educatiunea po-
porulu, este a fi declaratú fatisú neamieu alu
tierii si alu Domnitorulu.“ Si numai mai ala-
ta-rieri cetiramu in o foia: „Astadi poterea pro-
bata a unui poporu viu stá in valórea militara
si in numerulu copiiloru ce frecuentéza scólele.“

invetiatorii se se pregatésca pentru totu
feliulu de scoli populare.

Se vedemu ce cultura este prescri-
sa astadi pentru candidatii de invetiatorii
populari?

Fostulu ministeriu de invetiamentu
a prescisu pentru preparandia unu
cursu de doi ani langa o scóla capitala.
Cursulu preparandialu are se se incépa
si se se finésca cu anulu scolasticu alu
acelei scoli capitale. Mai departe se cere
de la candidati, ca cultura pregatitória:

- a) se fie absolvatu cu succesu bunu
o scóla reala, seu gimnasiulu inferioru;
- b) se fie trecutulu de 16 ani;
- c) se nu aiba defecte fisice, cari l'ar
face necapace pentru oficiulu invetiato-
rescu, si se fie deplinu sanetosu;
- d) se aiba portare morala si nara-
vuri bune, si cunoscintia de cantari.

Óre tienu-se la noi baremu aceste
prescise? Tienú si nu prè, dupa impre-
giurari, căci noi aflámu la tôte escep-
tiuni, si vom aflá pana atunci, pana ce
superioritatele nu ni vor pune otare, pe-
ste cari se nu mai potemu trece. — Éca
ce a disu o auctoritate bisericesca pro-
vocata in anulu 1857 a organisá astfelu
preparandia: „Cu radicarea cursulu pe-
dagogicu la unu anu si introducerea car-
tiloru bune (?) s'a grigitu din destulu
pentru scólele poporulu (!!). Preparan-
dia nóstre nu se póte organisá dupa
mustr'a altoru asemene institute, pentru
cà relatiunile si trebuintiele nóstre sunt
cu totul deosebite (?), pasirea cu ince-
tulu aduce mai bune frupte de catu sarit-
ur'a ca la alte popóra (?), pana candu
sunt scólele populare reu platite, intru
unu invetiatoriu deplinu escultu s'ar
cresce numai elementulu stravantu (!)
si nemultiamitoriu.“

Noi cugetámu că aceste idei nu au
lipsa de comentariu, si rezultatulu lor
ni se infatisiéza intr'unu modu durerosu;
atat'a inse nu ne potemu contení a nu ob-
servá că daca astfelu de idei vinu din
inaltime, apoi putienu avemu de speratu
pentru venitoriu, pana ce densele vor fi
datatórie de mesura.

V.

La otarirea problemei ce are pre-
parandia d'a implini in cursu de doi ani
si in privint'a scopulu ce are se-lu ajun-
ga, s'a purcesu din acelu principiu: că
ea are necontentu se tiena naintea ochi-
loru trebuintiele scólei populari, si se
instrueze si essercieze pre candidati mai
aprópe in cele ce vor avé densii a inveti-
tia si prestá ca fitori invetiatorii. Si acé-
sta restringere s'a facutu fatala pentru
ei. Cine n'a crutiatu ustanelele, a potutu
observá cate greutati sentiescu invetiato-
rii in suer'a lor. Ei primescu materia-
lulu de invetiamentu in carti aprobate,
de multe ori tare tiermurite, seu ce e si
mai reu, in studie scrise, si fiindu că pe
acestea trebuie se si le intiparésca in me-
moria intr'unu timpu destulu de scurtu,
n'au regasu de a cugetá si la acele disci-
pline ce eliberéza spiretulu si luminéza
mintea, si acést'a cu atat'a mai putienu,
cu catu ei se primescu in cursulu pre-
parandialu o mare parte si nepregatiti;

ba precum se vede din unele decrete ce se dau invetiatorilor, li e si opritu a se escultiva prin obiecte desvoltatorice de spiretu. Apoi unu invetiatoriu care in desvoltarea sa este legatu de cutare carte din cutari tipograffi si de cutare instructiune unilaterală, nu lucra neci odata la cultivarea elevului cu intieleptiune, devotiune, zelu, căci i lipsesce pregătirea, si invetiatur'a ce o predă elu remane numai o dresura desbracata de ori ce spiritu si asiá si nefruptuitória.

Din acestu punctu de vedere a urmatu firesce si stergerea celor mai insemnate discipline, adeca Logica si Psihologia, din planulu de invetiamentu alu preparandieloru, desí ele n'ar trebui se lipsesca pentru unu invetiatoriu alu caruia subiectu de cultivare este spiretulu scolarului. Asemene lipsescu dintre disciplinele speciali ale preparandiei: Metodic'a speciala, Istoria, Geografia, Istoria naturala, desí fora de acestea neci unu individu nu póte aspirá la cultura, cu atata mai putienu va fi densulu in stare a cultivá si luminá generatiunea crescatória. Acé ni vine a asemená pre invetiatorii nostri, astfelu pregatiti, cu chirurgii cari si unii si altii nepregatiti din destulu se jóca, cestia cu trupulu, éra ceia cu spiritulu omului.

Obiectele de invetiamentu pentru preparandia sunt astadi urmatoriele:

- a) religiunea si istoria biblica;
- b) pedagogia si metodic'a;
- c) limba, adeca cetirea si scrierea corecta, apoi gramatic'a;
- d) computulu;
- e) scrierea frumoasa si dextera;
- f) desemnulu si geometri'a;
- g) cantulu;
- h) economi'a.

Cumca aceste discipline nu sunt de ajunsu spre escultivarea unui statu invetiatorescu dupa recerintiele moderne, se vede din aceea căci cea mai mare parte a invetiatorilor, pre langa tóte ustanelele profesorilor, e cu totulu neindemanatica in oficiulu seu. Loru li lipsesce spiritulu, poterea petrundiatoria, voitiunea, cuprinderea si direptiunea in cele ce se tienu de vieti'a omenesca si de timpulu presentu. Ce neindemanateca in cele ce li se aréta in forma schimbata éra nu dupa siablóne, ce mecanismu si slendrianu in propunerea invetiamentului, ce concepte crude despre chiamarea invetiatorésca, despre educatiune si invetiamentu, ce nepasare si neinteresu pentru idealulu culturale omenesci, si ce aplecarea spre materialismu dejositoriu observedi candu ai de a face cu densii! Si de unde provinu acestea? De buna séma de acolo căci li lipsesce o cultura formală mai adanca de specialitate, si acést'a resare din acea imprejurare căci prin unilateral'a tiermurire in pregătirea invetiatoriloru fiitori se forméza lacune essentiali si fórté daunóse, din cauza că — antaiu: s'au delaturatu din planulu de invetiamentu alu preparandieloru unele obiecte de invetiamentu neconditiunatu necesarie, — a dóu'a: căci cele permise se predau ici colé in modu nu de ajunsu si putienu desceptatoriu.

Ajungemu departe că neci conditiunile prescise in planulu de organizatiune presenta nu se pazescu cu acuratétia din partea instituteloru de preparandia, de óra-ce se primescu si elevi fora de neci o pregătire, apoi nu se tienu cu densii la finea anului alu doile prescisele essamine de capacitate, ci se indestulescu cu essamenulu semestralu éra capacitatea nu se prè cauta, ba de multe ori e destulu a sci ceva din asiá-numit'a

instructiune, si de acé vine că candidatii cari d'abié au trecutu prin cursulu preparandiale séu neci nu l'au amirositu de departe, au plati bune la scoli capitale, din contra altii mai capaci se aplica pre la veri o scolutia de necesitate cu o plautia atatu de modesta, de neci nu merita a fi pomenita.

Mai lipsesce inca la unele preparandii si scól'a capitala, de carea are se fie legata. Din defectulu acesteia, lipsesce la acei preperandi pedagogic'a scolara practica, adeca cunoscintia practica despre tractarea metodică ce este de a se observá la obiectele de invetiamentu in scól'a populara, despre usuarea cartiloru prescise, despre introducerea si sustinerea unei discipline scolastice basate pe religiositate si moralitate, si despre modulu de a sci ocupá pre elevi intr'unu modu favoritoriu pentru chiamarea lor. Neci unu candidatu de medicina fora de clinica, neci unu advocatu fara de pracsă sub ingrigirea celor mai esperti, nu se lasa la pracs'a de sine, si cu atata mai putienu póte lipsi unu candidatu de invetiatoriu scól'a normala in care se invetie cele aretate mai sus.

(Va urmá.)

De la diet'a Ungariei.

Siedint'a den 27 dec. a casei reprezentantiloru

(+) Presiedint'a o duse astadi Paulu Som-sich, notariu fu Csengery.

Ministrii erau toti de facia afara de d. B. Horváth. Se autenticá protocolulu siedintiei tienute in 23 decembre; presiedintele face cunoscuta casei ađdicerea de deputatu a lui F. Kossuth, care fu alesu in Németh-Uregh, comit. Baranya, si presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiuniloru respective.

Deputatulu Manojlovits presinta casei petitiunea unui locutoriu din Versietiu, care róga casa se binovoiésca a-lu despagubi pentru pancea ce a datu-o armatei unguresci la anulu 1848.

Dupa aceste primindu-se in genere proiectulu regimului in causa delegatiunei, se pune la ordinea diloi desbateru lui speciala.

Puntulu antaiu, care sustiene casei dreptulu de a determiná numerulu membriloru in delegatiune, se primesce fora nici o straformare.

La puntulu alu II-lea in care o statoritu numerulu membriloru delegatiunei in 60, dintre cari casa reprezentantiloru va alege 40, éra casa magnatiloru 20. pro langa care numeru casa reprezentantiloru va mai alege 10 membri suplenti, deputatulu Bezerédy (deákistu) fece emendamentulu, ca din casa magnatiloru se se aléga numai 15 membri, adeca a patri'a parte din numerulu 60, éra din a reprezentantiloru 45.

Acestu emendamentu insufla oresi-care grige in barbatii regimului, de óra-ce majoritatea dietei se vedea a partení emendamentulu facutu.

Br. Wenkheim, precum si cont. Andrásy voindu a ovitá greutatile si pedecele ce s'ar poté nasec in casa magnatiloru prin acestu emendamentu, recomandá numerulu statoritu in proiectulu regimului. (Sgomotu mare, strigari: se votámu). Presiedintele pune intrebarea: că cari sunt pentru testulu originalu respeptive a regimului se se scóla, la ce minoritatea casei se scóla; se puse apoi la votare nominala emendamentulu lui Bezerédy, si cu asta ocasiune scapa regimulu ca prin pene: de óra-ce 109 au votatu pro, si numai 130 contra adeca pre langa regimu. Deputatii nostri romani si acum au votatu contra regimului; respeptive contra proiectului, ba ce e mai multu si deputatii rom. ardeleni votara acum cu „igen“, va se dica contra politicei loru de pan'aci. Dr. Aureliu Maniu, Gozdu, Ioanovits, Mihali si Tulbasiu au votatu contra emendamentului. Asiédara puntulu alu doile cu putiena adaugere se primesce cu acea straformare, că membrii ce vor se ésa din delegatiune, cu ocasiunea venirei a celor'a, cari vor fi alesi din tierile asociate, se se privésca de suplentori.

Cu ocasiunea votarei definitive, majoritatea casei primesce proiectulu regimului in causa delegatiunei.

Siedint'a casei reprezentantiloru. den 28 dec.

(=) Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute si transpunerea petitiuniloru incurse comisiuniloru respective, presiedintele incheia siedint'a pe 1/2 óra.

La reincoperea siedintiei presiedintele anuncia casei sosirea prè grat. rescriptu regescu carele de locu se cetesce cu intrerumperi de „se tréscă.“ Prè grat. rescriptu contine santiunarea legiloru referitóric la cuota, tractatulu de comereiu si vama, si subsidie la detoriele statului.

Ca suplementu la rescriptulu regescu, dechiara c. Andrásy, că oficialminte e in cunoscintiatu despre despusetiunile introprinse pentru infiintarea ministeriului parlamentariu translaitanu, santiunarea legi bugotario po patrarulu primu din anulu viitoriu, si a legi pentru emanciparea jidaniloru.

C. Ghyeczy róga ministeriulu ca se binovoiésca înainte de a aduce decisiune nóua, a-i dá deslucire la urmatoriele dóue puncte nevendu' cas'a in privinti'a acést'a informari oficiali, séu oficióse si anume:

1) Suntu proiectole do legi fundamentali aduse de membri provincieloru reprezentate in senatulu imperiale santiunate séu ba, pe cari se baséza constitutiunea loru adeverata si infiintarea ministeriului parlamentariu transl. de la alu caror'a introducere, ca conditiuni, depinde incuviintarea legi pentru afacerile comune? si

2) Primitu-e de provincieile celo lalte ale Maiestatei Sale modulu manipularii afaceriloru comune decisu de dieta Ungariei?

C. Andrásy dechiara, că tóte conditiunile de la cari depinde incuviintarea legi pentru afacerile comune imp. sunt implinite, precum e pronunciatu si in prè grat. rescriptu regescu; legile aduse de senatulu imperiale conforme cu ale dietei Ungariei, sunt santiunate si modulu manipularii afaceriloru comune imp. decisu de dieta, inca e primitu; despre santiunarea legiloru acestor'a n'a insciintiatu oficialminte diet'a, fiindu că acele nu atingu Ungari'a deci róga casa se promulge legile dejá santiunate.

C. Ghyeczy e multiamitu cu deslucirea ministrului presiedinte.

Dupa oetirea legiloru santiunate presiedintele incheia, cu notariulu Radich cu transportarea loru si a rescriptulu regescu in casa magnatiloru; totu do o duta se determina óra trel'a dupa médiadi pentru alegerea membriloru delegatiunei.

C. Tisza interpeléza pe ministrulu de justitia pentru intardíarealui cu implinirea promisiunei facute inca in luna lui iuliu, de a deslegá catu mai eurendu cestiunile posesiunii urbariale si remasieltiloru feudalistice, ma chiaru de a presentá casei unu proiectu de lege in cestiunea última.

C. Andrásy dechiara — substituandu pe ministrulu de justitia care absentéza —, că pre catu e informatu, póte aduce la cunoscintia interpelantului, că in causa acést'a nu numai sunt incepute prelucrarile, ci si proiectulu de lege e gat'a; nu s'a presentatu pana acum'a casei, fiindu acést'a prè ocupata cu alte cestiuni importante.

Interpelantulu se dechiara intru atat'a multiamitu cu respunsulu capetatu, in catu spéra, că delocu la' redeschiderea sesiunii dietale se va pune proiectulu de lege pe mé's'a casei.

Casa trece acum la desbateru speciala a proiectulu de lege relativu la intabularea canaleloru si cáiloru ferate in cartea funduala.

Pertraptarea se continua pana la §. 27 si siedint'a se aredica pana la 3 óre dupa prandiu, observandu Várady, că indepartandu-se multi membri, cas'a nu póte aduce decisiune valida.

La 3 1/2 óre sub presidiulu lui Gajzágó se reincopere ptraptarea si se continua pana la §. ultimu fora nici o dezbateru mai interesanta; la acestu § fece, Nic. Szabó unu emendamentu; cas'a lu primesce si desbateru speciala se termina.

In fine se stringu siedulele de la votanti pentru alegerea membriloru delegatiunei. Vladu n'a votatu. Membrii romani primiti in delegatiune sunt: Ballomiri si Maniu.

Nefiindu altu objectu de ptraptatu, siedint'a se incheide.

Siedint'a din 29 dec. a casei reprezentantiloru.

Contele Mikó aréta cumca a incheiatu contratu cu intreprinditorii caloí ferate pre sie-

sulu Ungariei. Alédu. Dupa acé'a se aretá rezultatu alegerii a membriloru in delegatiune intre cari se numera doii romani: Aureliu Maniu si Balomiri. Asemenea se aretara cu numele si cei 10 suplentori. — Cas'a magnatiloru inca tiend astadi siedintia si pertratá totu acestu obiectu, alesu vedemu dintre romani Ioane Fauru intre membrii delegatiunei.

Siedint'a din 30 dec. a casei reprezentantiloru.

In siedint'a de astadi se aretá casei cu contu Ludovicu Kossuth, celu tineru, a abdisu de mandatulu seu de deputatu. Dupa acé'a presiedintele incheia siedint'a rostindu unu cuvintu de despartire.

In casa magnatiloru s'a primitu lege despre introducerea cáiloru ferate in cartea funduala. Contele A. Mailatu propune a se felicitá Maj. Loru la anulu nou din partea casei dupa acé'a incunoscintieza presiedintele cumca siedintiele se voru intrerupe, pana candu se intrunesc delegatiunile.

Aradu, 27 decembre.

Eri dupa médiadi se tiend in localitati institutulu clericalu de aici o conferintia, care intru adeveru i se póte atribui insemnatate epicala. Scopulu conferintiei se vede din urmatoriu epistol'a: „Aradu 2/14 decembre 1867. Tit. Domnule! So simte fórté tare lips'a ca ramaneam din comitatulu aradann, prin o cestiulegere fratiésca se-si defiga directiva ce s'a a se urmá intre impregiurarile de acumulu se intrunésca catu mai strinsu intru de arde ce o ceru de la noi preste totu in de gradimune a le patriei, si cu deoset, 50 % elias nostre nationali.

Spre scopulu acest'a, mai 4 septemane ai intielegintiei nóstre centrali, a, pana ca conferintie, au aflatu de bino, că sunt avisat decembre a. c. adeca pe a dou'a, adresate celor romano-catolice, la 4 óre Manu, si pre conchiame aici la Aradu, cu adeveru ampla, carea se partecipe in despre portare din tóte partile comitatulu, despre servitiulu de cine, care e interessatu pe biloru comune.

De la convenirea acést'a, ane Tiaranu, m multu in causa nóstre comitatulu voia, a te postí pre t atins'a conferintia, si totodata ca din giurulu tit. Domnei ceeasi conferinti si alti barb nescuti despre zelulu loru catra cari inse noi de astadata adresá deadreptulu.

Contandu pe concurger zelósa, cu salutaru fratiésca sunt Romanulu m. p., N. Phil. zaru Ionescu m. p. Conf. prin o vorbire acomodata, manu, dupa care apoi alesi do presiedinte alu Popoviciu, éra de notariu Ioa. dupa aceste Lazaru Ionescu la sedintelui a cetitu unu proiectu de politiecu, prin care spre tinsu in epistol'a de mai nainte, s'ar poté pune insotirea nationala a intielegintiei mano din comitatu. Cuprinsulu acestui program primitu din partea conferintiei cu unanimitate e urmatoriu:

Considerandu-se cumca intru unu stadiu constitutiunale starea politica a unui popor mai alesu prin insotiri se póte intarí si promová scopulu doritu; —

Considerandu-se: că in comitatulu Aradu lui si pana acum se formara partite politice-care desi in multe se potrivescu cu intentioni nóstre nu mai pucinu loialo ca si a le loru, dar totusi acele nu corespundu in tóto intores loru speciali ale poporului romanu; —

Mai de parte considerandu-se: că intielegintia romana din comitatulu acest'a nu póte fi indiferinta catra trebile publice ale patriei si intre aceste catra interesele si dorintiele speciale ale poporului romanu; ma chiar că se simte naturalminte chiamata a conlucrá spre promovarea acelor'a si a dá espresiune adeverata opiniunei publice a poporatiunei romane din acestu comitatu; —

In fine considerandu-se: cumca indestularea ulterióra a intereselor nostre nationali aterná mai vertosu de la conlucrarea solidar a intielegintiei romane in afacerile autonome a municipieloru comitatense si cetatienesci; intielegintia romana din comitatulu Aradu

re-pune o insotire nationala romana pe langa un comitetul programu politicu:

1. Partia nationala romana din comitatul Aradului pe langa pastrarea credintei si loialitatii mosiesci catra tronul si dinastia domnitoare: toti declarati pentru principiile cele liberale care s-au produs din asediamentele democratice a le legi din anul 1848; — recunosc intregitatea patriei comune, si voiesc sustinerea si dezvoltarea constitutiunii acestia asediate pe reprezentatiunea populara si garantata prin legi fundamentali; — decodati inse partid'a acest'a e conchis: cumca deslegarea cestiunii de nationalitate pe temeiul principiului egalitatii complete si indelungata tuturor poporilor patriei si nu numai drapta, cuviincioasa si neamenata — ci aceea sta chiar intru interesul principala alu consolidarii patriei, si libertatii constitutiunale, — din ce motivu partid'a e conchis si despre aceea: ca prin realizarea acestor principii pe calea legislativa: constitutiunea patriei e de a se complen cu legi corective si in privinta acest'a; in fine partid'a se declara pe langa principiul egalitatii tuturor confesiunilor, si pe langa sustinerea stemei si autonomiei municipielor organizate pe temeiul reprezentatiunii populului.

2. Conformu principiilor manifestate, partid'a intro marginile legilor sustatate va conlucra din tote puterile la promovarea bunului publicu alu patriei si la innaintarea cauzii publice a natiunii romane din acest'a tiera in genere; precum si la promovarea intereselor speciali a le poporatiunii romane din comitatul acest'a.

3. Membru in partid'a acest'a pote fi oricand membru din comitatul Aradului provenit din conceptulu alegatoriu si care seu prin programulu acestuia seu si altcum de acelas. — In buna contielegere si conlucrare cu agendele partidii, membrii acestor prescu parerile lor individuali a vana votulu majoritatii.

4. Partidei le va conduce un comitet ales de adunarea generala.

17 ianuarie st. nou 1867.
Partid'a primindu-se cu unanimitate a organizarea partidii s'au alesu un comitetu statatoriu din care sunt urmatorii:

	Ioane Moldovanu
	Ioane Suciu
	Petru Suciu
	Nicolau Philimonu
	Ioane Berceanu
	Ioane Budai
presedintu	Ioane Goldisiu
siandoru	Simeonu P. Descanu
isiciu	Isaia Monti'a
	Ioane Cornea
	Andrieu Tipeiu
(cap. supr.)	Andrieu Machi
Lazaru Ionescu	Vasilu Zorlitanu
Ioane P. Descanu	Ioane Ardeleanu
Simeonu Popescu	Nicolae Cristianu
Nicolau Popoviciu	Ioane Mladinu
Stefanu Siorbanu	Emericu Stanescu
Georgiu Ebesfalvai	Gustav Rusu
Georgiu Constantini	Ioane Luca
Ioanitu Ambrusiu	Georgiu Papu
Davidu Nicora	Nicolau Ardeleanu
Georgiu Haica	Vasilu Paguba
Moise Bocsianu	Todoru Halicu
Stefanu Antonoviciu	Petru Ionescu
Alecsiu Popoviciu	Petru Cociuba.

Presedintele dupa alegerea acest'a, ca comitetulu inca in ser'a si localitatea ace'a si se se pota consulta despre agendele sale, a declarat conferintia de incheiata, la care nainte de a se indoparta, scolandu-se toti in picioare se intonara din imnul popularu trei strofe, anume „Destapta-te romane etc. Priviti maretie etc. si Preoti cu crucea'n frunte.“

In urma comitetulu de 50. de membri prin votare secreta si-a alesu doi presedinti si doi notari: anume pre Mirone Romanu si Sigmundu Popoviciu, pre Ioane Goldisiu si Emericu Stanescu.

Cu elaborarea unui regulamentu pentru partid'a constituanta, cu speditiunile si de cate ori va fi de lipsa, cu conchiamarea comitetulu precum si cu alte agende necesare, comitetulu a aflatu de lipsa a insarcina o comisiune din 10 membri, spre care scopu catra presedintii comitetulu numiti, totu prin votare secreta, s'au alesu de membri Ioane P. Descanu, Lazaru Ionescu, Emanuilu Misiciu, Nicolae Philimonu, Ioane Ratiu, Ioane Goldisiu si Emericu Stanescu.

Ioane Ratiu, Ioane Ratiu, Ioane Goldisiu si Emericu Stanescu.

Acesta e starea in care se afla astadi romanii din comitatul, cari, precum avemu sperantia firma, prin activitatea comitetulu alesu, peste puocinu timpu vor fi, fara exceptiune, ca atati membri ai unei partide nationale bine organizate.

Deo ceriulu ca partid'a acest'a naturala si de elemente omogene se produca cele mai bune rezultate pentru noi! Speramu acest'a cu atata mai vertosu, caei din desbaterile conferintie decurse in cea mai buna armonia, ne puturamu convinge, cumca astadi intre romanii din comitatul neci umbra de discordia nu se afla.

Timpulu nu-mi concede a aminti despre frumocele vorbiri rostite in conferintia, de catu mo marginescu a atinge, ca dintre vorbitori ne-a suprinsu cu placere deshilinita Ioane Arcoasi caruntulu veteranu alu inteligintiei aradane.

Prin descrierea acest'a scurta am doritu mai vertosu a folosi acelor confrati din comitatul, cari din diferite cauze nu si-au potutu in persona castiga cunoscintia despre acestu miscamentu alu vietii nostre constitutiunale.

I. Goldisiu.

Cernauti, 27 dec., 1867.

(Slavisarea Bucovinei) n'o innainteza intr'ata'la organele guvernului, catu mai multu consistoriulu nostru gr. orientalu de aici. Spre a dovedi acest'a alaturu aci doue acte cu rogare se binevoiti a le publica. (Le publicamu in traducere romanésca. Red.)

„Emislu in. oficiulu imp. reg. alu tierii Bucovina, dtdo 20 septemvre 1867, nr. 11,832. In editura de Viena a cartiloru scolastice au aparutu cart'a monarchiei austriace in editiune rutena. Unu esemplariu coloratu costa 17 cr. v. a. unu esemplariu negru 10 cr. Despre acest'a se insciintia ven. consistoriu, in urmarea emisului in ministeriu imp. reg. de instructiune din 11 l. c. nr. 6805, ca se publice si se latisca catu se pote mai multu atinsa'la cart'a in scolele rutene, spuse ven. consistoriu.“

La acest'a dispuse consistoriulu: „Nr. 4850. Se transpune inspectoratulul de scola den (N. N.) cu indrumatiunea a ingrijit'ca numita'la cart'a a monarchiei austriace se se latisca prin tote scolele populare, caei se pote roiosi si la pretergerile romanesci, de ora ce literile slave sunt acele-si cu ale limbii romane in scol'a populara, si tenerimea scolara romanésca le pote ceti. — De la consistoriulu gr. or. eppescu alu Bucovinei, Cernauti 21 opt./2 nov. 1867. Bendella m. p.“

Va se dica, guvernulu a demandatu introducere a celui opu slavu numai in scolele slave, consistoriulu nostru inse in esageratulu seu zelu afla cu cale a-lu introduce si in scolele romanesci, pentru cuventulu ca acolo unde din nepasare neci astadi nu se invetia cu litere romane ei numai cu slove, acolo semena alfabetele acestor doue limbe. Anevoia se pote gasi unu motivu mai ridiculosu de catu acest'a, si nu ne potemu mira destulu unde a fugitu seriozitatea santielor lor, d. c. alfabetulu cehiloru semena cu alu italianilor, deci (dupa logica consistoriulu nostru celui pre luminatu si pre slavitu rectius slavitu) in scolele italiene trebuescu introduce cartelo geografice ale cehiloru!

Ore guvernulu seu slavii din consistoriu observa purure acesta mesura, ca se recomende de reciprocitate si slaviloru carti romanesci?

Temisiór'a in decemvre 1867.

(Iniciativa dlui ministru Eötvös, in privinta constitutiunii reuniuniloru cosmopolite) pe langa tota opintirea filomagiariiloru, incottulu Temesianu se pare a remane stérpa, caei elementele constitutive ale comitatulu, pan'acum nu se pre' imbuldiescu a se amalgama'la in mistur'a dlui ministru numita „reuniune“, bagu sem'a pentru ca majoritatea absoluta a locuitoriloru din comitatul sunt romani, si densii inca de tempuriu vor fi amirsitu, ce produse potu aduce astfel de reuniuni noa romaniloru, seu pote ca si ace'a vor fi cugetatu: ce se constituim noi reuniuni noe, candu ni se denega seu amena ocaziunea de a cultiv'a celea deja infintiate, cum sunt d. c. sinodele nostre bisericesci. Destula ca romanii nostri, odata cu capulu nu vor a sof nemic'a despre reuniunile dlui ministru.

Dar altom cugeta coloncutorii nostri ni-

enti, — adeca intielegintia lor, carea n'are destule ocaziuni si mediloece spre a-si pote din destulu oferit servitiile sale ministeriulu magiaru, prin metamorfosarea niemtilor sei in magiari, — acesta vedindu ca nu recsie ide'a dlui ministru intro locuitorii eterogeni ai comitatulu: luara alta cale, si speraza a fi mai ducatoriu la scopu daca va incepe a stracor'a acea idea intre poporu, prin asi'a felu de factori, cari stau in atingere cu elu, si posedu oresi-careva influinta morala a supra'la lui, adeca prin invetatori. Deci dederu acestu fetu alu dlui ministru altu nume, si-lu botezara „reuniunea invetiatorésca.“ Va se dica, realizarea ideei dlui ministru ajunse in manile invetiatoriloru niemtiesci si ungueresci, — sub cesti din urma se intielegu si magiarii cei noi adeca jidovii, — seu cum am dice, s'a incredintiatu unu dualismu invetiatorésca, avendu acel'a si pre invetiatorii nemagiari a-i atrage in jocu, bagu sem'a spre a fi si accia martori nepotintiosi, — tocmal cum sunt ablegatii nemagiari de la dict'a, — candu dualismulu invetiatorésca va vira si in scolele nemagiare limb'a magiara, deschidendu si prin ace'a o usitia, prin carea — cu tempu — vor pote intra magiarii si in posturile invetiatorésca nemagiare. Cu unu cuventu dlui ministru Eötvös, se pare a fi adoptatu si a profesiuna politic'a repausatulu Széchenyi.

Cu totu dreptulu potemu dara eschiam'a: „Ardet Ucalogon!“ Deci ar fi timpulu, ca si noi din parte-ne, se petrecemu cu cea mai incordata atentiune tote pasurile filomagiariiloru, si se nu ne mai lasamu amagiti cu promisiuni vane, ca de acelea ne-am saturatu inca de la dieta, carea nici pana astadi, n'a aflatu inca de demna caus'a nationalitatiloru a o desleg'a. Desclinitu inse cei de la cam'a scoloror nostre, acum au de a desvolt'a cea mai posibila aptivitate, spre a areta lumii, era mai vertosu color'a ce venéza dupa cam'a scoloror nostre, ca densii sunt destulu de apti pentru administrarea invetiamentulu nostru si fora de tutel'a domniiloru lor. Caci altcum lesne se pote intempla, ca cei ce dorescu a-si estinde influinta loru suprematistore si asupra scoloror nostre prin manevrulu de a infintia reuniuni cosmopolite, se discrediteze si prin acea delatureze autoritatile nostre scolare, dandu-le atestatu de neaptivitate. Si de vor scapa odata ai nostri frenele din mana, dieu nu scimu, cum si candu le vor...

Ce e adeveratu, noi nu ne pre potemu lauda cu administrarea scoloror nostre de pan'acum, ma potemu dice, ca in multe locuri se afla chiar in decadintia, pote ca din caus'a neajungerii puteriloru administrative, dar suntemu convinsi ca in unele locuri chiar din lips'a energiei si aptivitatii inspectoriloru districtuali. Defeptele acestea — pre firesece — n'au potutu remane neobservate de straini, cari acum se si folosescu de acele ca de arme in contr'a nostra. Ar fi dara forte de doritu ca consistoriile nostre, celu pucinu la denumirea inspectoriloru districtuali, se fie ceva mai rigorose; dar si mai corespunditoriu ar fi: daca facare consistoriu, ar increde invetiamentulu unei sectiuni anumite constatore numai din barbati de specialitate, cari totodata se figureze si de inspectori district. Acestia apoi se fie insarcinati, la finea fiescu carui anu scol. a report'a ordinariatulu seu respectivu: cum si in ce stare au aflatu singuratecele scoli, — cum frecuentéza prunicii si feti-tiele scol'a, — ce progresu au facutu in decursulu anulu scol., — ce aptivitate au desvoltata singuraticii invetiatori, — unde ar mai fi lipsa de a infintia scoli, unde se se infintiescu scoli de dumineci si de repetitiuni — cari acum de felu nu le avemu! — pentru tenerimea deja esita din scoli? si altele asemenea. Era ordinariatele dupa ce vor fi castigatu datele acestea, puna-se intre sine in contielegere, si redige pe totu anulu unu conspectu generalu despre tota starea invetiamentulu nostru, si a-cel'a apoi se-lu comunice pe calea publicitatii, cu natiunea intréga. Numai in modulu acest'a am pote deveni in posesiunea unei statistice scolare, despre carea pan'acum n'amu avutu nici o idecia. Dieu e mare rusine, noi insino a nu ni cunosece starea nostra, dar nu e vin'a nostra, ci acelor'a in acaror'a mani s'a pusu sortea invetiamentulu, si cari facu secretu din administrarea scoloror. Dreptacea acum e timpulu ca se ne desamagimu, se nu mai privimu tote institutiunile nostre mai prin ochianulu optimismulu, nici se ne tienemu mortisitu totu de ce e vechiu, — caei sunt destule instructiuni vechi, cari nu mai corespundu spiritulu tempulu de facia, — ci cu sinceritate fratieasca se ne descoperimu unulu altuia defeptele si ero-

rile, pitimele si peccatele nostre, ca asi'a cu poteri unite se ne aperamu cele amenintiate si se reparamu cele de reperate.

De langa Dunarea Banatului, dec. 1867.

(Magiarisarea tierii). Dle redactore!

La noi in Banatu, precum se scie, sunt taro putieni magiari. In tiera intréga numeramu abia la 8000 de ei, era pe langa Temisióra sunt, fatia cu alti locuitori, mai rari de catu luciferii intre stele.

In orasie n'avemu de catu numai niste gidovi magiarisati. Pe la sate era, intre poporu, pana candu jopanulu Itzig fluera dupa trentie, — e jidovu „nebotezatu“ si nu vorbesce de catu limb'a romanului seu a serbului cu care face „thirgu“, era dupa ce s'a inavutitu de la-cesto popora si incepo negotiu mai mare, atunci si-pune pintoni la calcac, cateva pene in pelaria si apoi dice ca e „mascar embr“, si asi'a se intempla de vedi si pe la sate catu unu sinoratu si impenatu. In catu e despro nemti, ei, exceptiunandu intielegintia si preutimea loru, nu sciu neci potu invetia limb'a magiara si pentru ace'a delocu i poti cunosece ca nu-su de ai lui Arpadu.

Cu tote astea inse tiera nostra e incorporata Ungariei, si contopita in ea, catunu mai voiescu magiarii se-si aduca aminte si se scie ca ea s'a numitu seu se numesce altcum de catu „Magiar ország“.

Esteriorulu tierii, si deosebitu alu orasiiloru, este asi'a de maroatu prin siniore, pene, pinteni, focosie s. a. lucruri, in catu strainulu necunoscedu mai de aprupe relatiunile si judecandu despre orasie, canta se creca ca tiera e locuita, eucerita si destinata pentru a fi egemonisata de fiii lui Tuhutum.

Tote cele, incependu de la cele oficiose pana la lemitiele aprindietorie (ohibrite) trebuie se fie spoite cu tricolorulu magiaru caei altcum nu sunt primite neci au trecere in tiera locuita de nemagiari.

Dar tote acestea de candu veni suprematia magiariloru. Abstragendu de la drepturi mai momentose nationale, precum a ni se dá comiti supremi de romanu, a aplic'a romanu la posturi mai insemnate, a ni respect'a limb'a nostra in dirigatorii s. a. s. a. n'avemu voia nici libertate — totu pe basea constitutiunii — a ne folos' neci macaru de drepturi ce isvorescu din pung'a nostra privata. Asi'a d. c. atare dirigatoriulu romanu, fie macar numai unu notariu in atare comuna romana, n'are voia se porte altu costum de catu magiaru, pentru ca e oficiosu; comunele romane trebuie se cumpere vapsela magiara, ca se unga stelpii din marginea satulu unde se serie numele comunei, dupa datina si lege; unu dirigatoriulu romanu n'are se vorbesca limb'a sa in oficiu, fie macar numai ca persona privata; comuneloru romane li se punu cele mai mari si tari pedece, candu evorba se-si aléga cate unu notariu de romanu, pe care-lu solvescu ele; dar li puno pedece si ne-preceperca propria, acte nationale nu se potu face fara se nu fie insemnate si marcate de „dacoromane“ din partea stapenitoriloru.

Inse pentru ce asi'u mai insira dieci de mii de asemene casuri? Vaitelete si strigarile romaniloru, cas' a natiunii intregi romane, pe care vointia omenésca a predato' mane magiare, a strabatutu pote si pana la urechile messicaniloru, necum se nu fi asurditu pe cei ce trebuie se lo asculte. Si inca afara d'ast'a Europ'a civilisata si tota lumea scie ca prin dualismulu ce ar voi se prinda radecine in Austria, nu s'au multiamitu pana acum de catu numai doue elemente dintre cele multe ale locuitoriloru ei. Catra acesta fatalitate se mai adauga apoi ca unulu dintre cele doue o si celu mai micu si mai slabu, care cu totu cu garanti'a ce i se da pentru a-i sustiene suprematia peste ceia alti locuitori, nu va pote dá Austriei spriginu mare.

Prin cuvintele mele nu speru veri o indreptare in portarea si manierile magiariloru. La noi constitutiunea, egalitatea, patriotiamulu si alte institutiuni sublimbe morale nu se folosescu pentru a ferici tiera si nationalitatele ce o locuiescu, ci numai pentru intarirea magiarismulu. Patriotu nu se numesce acel'a care luera pentru infflorirea tierii, pentru prosperarea bunastarii materiale a populului, ci celu ce cauta se latisca magiarismulu. Celu de alto sentiminte e reu privitu, ba esi batjocorit, in catu numai „Ddieulu magiariloru lu mantue“.

Mi remane dara se-mi facu observarile mele nemagiariiloru si deosebitu romaniloru ce locuiescu Banatulu.

Candu unu poporu asiã de micu la numeru — desi cu supremația garantata a mana — face astfelu de progrese magiarisatorie in tiãrã noãtra, nu se pöte se-i serviesca progresulu lui spre onöre mai multu de catu noã spre rusine si dejosire! Cu catu magiarismulu va dá mai tare in pinteni, apesandu drepturile nöstre nationale, cu atatu mai demni ne vom aratã noi se portãmu numele de slavi si servili, o numire cãsta din urma pe care multi au inceputu se ni o dee! Daca diregatoriulu romanu are putere morala si natiunala, nime lu pöte silf se pörte sinöre si pinteni, era pe maestru nu-lu sillesce neci cuculu.

Afara d'astea fie care cetatiãnu are votu la alegere, si pe bas'a constitutiunii de acum diregatorii se alegu de poporu la posturile lor, si daca diregatoriulu de romanu e natiunalistu si lucrã intru interesulu poporului, pöte fi securu de reesire, pöte pasã mai francu naintea honvediloru ce ocupa posturile mai inalte, fiindu-i superiori. —

Afara d'astea tinerimea nemagiara si in specia cea romana precum si ömëni privati séu chiar preutimea n'ar trebui neci de cum se imbratisieze sinörele si intioctionarile magiare, ci ca ömëni civilisati se primiesca portulu Europei civilisate, care e estinsu pre tötã lumea catu domnesce civilisatiunea.

Séu daca nu place acést'a, apoi se imbratisiãmu ce e alu nostru natiunala, se ne opunem cu energia lucrurilor ce ni se impun, se aperiãmu cele amenintiate din partea strainiloru, pentru cã puterea si posibilitatea e la noi, fiindu noi majoritate intre locuitori, era magiarii numai pana atunci vor demni aici a suprane, pana ce noi nu ne vom desbracã de servilismu.

Economia.

Tergulu de Viena.

Preturile negötieloru sunt:

	centenariulu (marge, mage)	
Bumbaculu Egiptianu	75 fl.	90 fl.
" Nordamer. middl.	55	60
" Grecescu	48	50
" Levantinu I.	38	45
" Persianu	33	38
" Ostind. Dhol. fair	42.50	45
" " middl. fair	40	42.50
Canep'a de Apatin	20	22
" " Itali'a, curatito faine	62	81 fl.
" " " midlocia	45	58
" " Poloni'a naturala	19	21.50
" " " curatita	24.50	31
Imilu natural de Polonia	20.75	23.25
" " Moravia natural	28.50	38
Mierea de Ungari'a naturala	20	21.50
" " Banatu alba	—	—
" " Ungari'a galbena	20.50	21.50
Sementi'a de trifoiu din Stiria de cent.		
cea rosia curatita	27	28
" lucerna italiana	29	29.50
" " francésca	37	38
" " unguresca	28	28.50
" curatita	29	30
Talp'a lucrata (Pfundleder		
prim.)	94	97
" " (Corametti)	89	95
Pelea de bou, uda cu corne,		
cea din Poloni'a de	22—24	
" din Ungari'a de	27—28	
" " „uscata cent.	55—58 fl.	
" vaoa	56	59
" vitielu	—	—
fora capetine	130	136
cu capetine	116	121
" din Poloni'a cu cap.	88	98
Cleiu pentru templari celu negru	15.25	16
" " celu brunetu	24	25
" " celu galben.	26	27.50
Oleulu de inu	31.50	32
" rapitia (rafinatu)	—	—
" terpentinu galitanu	15	16.50
" " rusesou	15	16
" " austriacu	19.50	20.50
Colofoniu.	7 1/2	7 3/4
Smöla negra	5 3/4	6 1/2
Unsörea de cenusia din Iliri'a	19	19.75
" " Ungaria (alba)	16.25	17.25
" " (albastra)	15	15.50
Rapiti'a din Banatu, metiulu		
" austriacu	5.75	5.87

Perulu de capra din Romani'a 27 fl. 29 fl.

Lan'a de öie, cea de iörna	100	105
" " " " véra	90	95
" " mielu (fina)	150	160
" " öie din Transilvani'a	97	—
" " " Brail'a, Jalomiti'a	72	73
" " " Romani'a mare	67	68
" " " mica	62	64
" tabaci (Gärber) din Romani'a	58	60
" öie din Banatu, cea comuna, grösa	53	54
" öie din Banatu tigai'a	65	70
" véra din Besarabi'a	52	—

Unsörea de porc

Slanin'a afumata (loco)

Cer'a din Banatu si din Ungari'a, cea galbena 125 — 128 —
cea nalbita 150 — 160 —

Prunele uscate, din 1865 14 — 16.50

Zaharulu Raffinade 31 31.50
 " Melis 29 30.50
 " Lompen 28.75 — 29.75

Gravulu din Banatu 89 metiul 7 cr.

Ordiulu 71 " " 3.70 "

Ovesulu din Ungar. 44 " " — 2.5

Seulu de öie din Romania — —

Coltiani (Knoppert) I. din 1866 17.00 18.00
 " " II. " 1866 14.50 15.50

Dirdie (Trentie) Unguresci, albe 11.75 12.75
 " — jumatate albe 9.75 10.75
 " — „obelo — 7.75 8.75
 " — „ordinare — 6.25 7.25

Tomisiör'a, 27 dec. 1867.

(Reportulu de septemana a Loidului din Temisiör'a.) Din caus'a serbatoriloru mai nu avuramu negociu in septemana trecuta si inca si acuma sunt retrasi vendiatorii precum si cumperatorii.

Preturile de piatia ale bucateloru s'au servatu, desi negociarea fu asiã de leniscita. — Tergulu de astadi de septemana a fostu cam cercetat.

Notãmu preturile din piatia, d'antaiu:
 Grãu, 87/89 1/2 fl. 5.70—5.75;
 86/89 1/2 fl. cu fl. 5.45—5.50; 83/89 1/2 fl. 5.70—5.80. — Secara 78/80 fl. cu fl. 3.60 3.65 cr.; — Ordiulu 66/70 fl. cu 2.50—2.60 — Ovesulu 44 fl. 10% cu fl. 1.65—1.70. — Papiöiulu prima 2.50—2.60.

VARIETATI.

„Die Zukunft“ organulu unicu care in limb'a nemtiésca in Viena apora pre langa interesele slaviloru si ale romaniloru. Se recomanda imbratisarii publiculu romanu. Apare in tôte dilele, si costa la anulu 16 fl.; — pre diumetate de anu 8 fl.; — la patrariu de anu 4 fl. Bani de prenumeratiune se se adreseze administratiunei numitului diurnalu in Viena, Wieden, Hauptstrasse Nr. 59. — Ni-ar imbucurã daca din partea romaniloru i s'ar tramite si operate mai multe.

„Calendariu pedagogicu“ pe anulu visectu 1868, compusu pentru invetiatori, educatori si barbati de scöla, de Redactiunea „Magazinulu pedagogicu.“ Anulu I. Nasaudu. Cu tipariulu crediloru lui J. E. Filtsch in Bistritia. A esitu de sub tipariu si cuprinde —

pro langa cele indatinatö si necesarie in caldare — mai multi articli interesanti si scrisi, spre folosulu barbatiloru de specialitate in catu merita cu totu dreptulu a fi recomandat si sperãmu cã va gasi imbratisarea buce i se cuvine. Pretiulu nu-lu scimu.

„Ramurile calei ferate de Timbambefã trecuta au fostu tôte curatite de niãstafelu comunicatiunea se va intimplã regula si dupa ordinea de mai nainte.

„Esemple triste date de unii prioti in causa natiunala. Din o corespondentia ce ni se trimite, reproducem urmatörile. Am estitu de multe ori in stimat'a noãtra Albin'a cum se vaiera d. corespondinte din Banlocu cã n'au notariu romanu ci unu serb magiarisatu. Dar serbulu a fostu miscatu din postulu seu de notariu, si comitatulu nostru Torontalu a trimisu trei candidati ca dintre acesti se-si aléga comun'a. Doi insi au fostu romani unulu magiaru. La intrebarea judelui cercuale caruia vor dá preotii voturile, ambii preoti dechiarara pentru candidatulu magiaru, era poporulu urmã esemplulu preotiloru. Candidatulu romanu avura numai pe invetiariulu Sava Micsa. Speramu multu de la preotulu nou, venitu din Carasiu, dar ne insielaramu amarul

„Ucideri. Din Cacova (cottulu Carasiului) ni se scrie intre altele: In preser'a de 12 l. o. in ospetaria intre alti si-petreceau trei teneri cari cadiura la betia. Doi insi die ei voira se petreca pe alu treile catra casa, ajungendu la locuint'a acestuia, luandu-si serbuna i-aruncã unu cutitu prin grumadi de ca diã indata mortu. Cel'a laltu vediendu crudelitateã sotiului seu, curse se ie o furca de dar sotiulu i'ajunse si-i infipse cu costea stanga, catu nefericitulu abie m teva öre si-si dede sufletulu. Ambii in etate de 17 ani, era uoiã 18 ani. — Vinovatulu a r l'a indemnatu jalusi'a pentru Era ömëni voitori de reu cërca a in legatura cu alegerea judelui templata de curundu, si in acestu cutu si denunciatiuni. Noi ni-ti rintia a dechiarã aceste deni lumnii, de öra-ce poporulu r mai maturu pentru drep tiunale de catu se comita ase. cialii cottensi au purosou la al celu mai intieptu, insisi b faöutu candidatiunea si cei in Dreptacea respingemu veri ce supra diregatoriloru catu si poporulu. — P. P. negociator

Cursurile din 30 dec. 1867.

(dupa arötare oficiale.)

Imprumutelu de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	—	—
" " contributiunali	—	—
" " nöue in argint	—	—
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	7	—
Cele natiunali cu 5% (jan.)	62	—
" metalice cu 5%	55—70	64—75
" " maiã—nov.	57—70	57—90
" " 4 1/2%	49—	49—25
" " 4%	43—50	44—60
" " 3%	32—75	33—25
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	74—80	74—50
" " 1860 1/2 in cele intregi	81—70	81—90
" " 1/2 separata	90—	90—50
" " 4% din 1864	72—25	73—75
" " din 1839, 1/2	148—	148—50
" bancel de credit	128—80	129—20
" societ. vapor. dunarene cu 4%	86—50	87—
" imprum. princip. Eszterházy à 40 fl.	117—	119—
" " Salu à "	31—50	32—
" " cont. Palfy à "	24—25	24—75
" " princ. Clary à "	26—	27—
" " cont. St. Genois à "	25—	25—50
" " princ. Windischgrätz à 20	16—50	17—50
" " cont. Waldstein à "	20—75	21—25
" " Keglevich à 10	14—50	15—
Obligatiuni dessarcinatöre de pamentu:		
Cele din Ungaria	68—75	69—75
" Banatul tem.	68—50	69—
" Bucovina	63—50	64—
" Transilvania	63—25	63—75
Actiuni:		
A bancii natiunali	673—	675—
" de credit	181—80	182—
" scont	616—	618—
" anglo-austriacu	109—50	110—
A societati vapor. dunar.	480—	481—
" Lloydulu	182—	184—
A drumulu ferat de nord.	169—70	169—90
" " stat	239—80	240—
" " apus (Elisabeth)	138—	138—50
" " sud	166—45	167—25
" " langa Tisza	147—	147—
" " Lemberg-Czernowitz	166—50	167—
Bani:		
Galbenii imperatesci	5—78	5—79
Napoleon'd'ori	9—72	9—73
Friedrichsd'ori	10—10	10—21
Suverenii engl.	12—15	12—25
Imperialii rusesci	10—	10—05
Argintulu	119—20	119—75

Uniculu medilocu si celu mai bunu pentru

Crescerea perului,

sunt: **Preparatele de unu perulu, de Vil. Abt,**
 in Viena,

privilegiate de Majestatea Sa c. reg. apostolica.

Scrisori de recunoscintia: Domnului Vilelmulu Abt la Viena! sum fericitu prin resultatulu eminentu a pomadei de unu perulu facuta de dta, si te rogu arginte se-mi trimiti pe posta 2 laditie cate cu 60 cr. Primesce inca odata multamirea mea pre cordiala pentru inventatiunea domnitale cea pre pretiuita pentru ömëniãma patimitoria, si ingaduiեսcu de odata se dai publicate aceste sire pentru ca cu timpulu se përa din limba cuventulu „capu plesingu“

Cu credinãu stima Iosifu Zimmermann in Karlsbad.

Estrasu din „Föi'a periodica pentru midicini'a forensa, cur'a publica si legelatiunea medicinala“ de datulu Viena, 6 augustu 1867:
 Preparatele de unu perulu facute de Dlu Abt pe di ce merge se bucura de imbratisiare mai mare din partea publiculu, de öra-ce rezultatele ce se castiga prin ele in privati'a crescerii si conservarii perului sunt intradeveru suprinãdiörö. Deci recomandãmu cu caldura acestu preparatu curatu si estinu tuturora ce dorescu se si-conserve perulu.

Afara d'acestea preparatele lui Abt pentru unu perulu, spre conservarea si crescerea lui, sunt bine recomandate inca prin mai multe de catu 1000 de epistole, — cari in originalu stau fie cui la dispusetiune — precum si de capacitatele cele d'antulu in medicina, din Europa, si prin urmare ori care alta premiareje supraflua.

celu mai nou, bunu si nevatomatoriu
Mediloculu de a colorã perulu, in negru si brunetu cu 2 fl. 50 cr. unu carton; perii si peptene etc. pentru peptenare 50 cr. Pasta de coloratu perulu, negra si bruneta cu totu cu pepteni si peria 1 fl.
Reseda-Pomada pentru conservarea perului, o ladutia 1 fl., ca cosmetica 30 cr.

Preturile in detailu:

1 Flacon (sticlutia) de celu filtratu de unu perulu cu ori fara parfum 1 fl., in forma de pomada intr'o ladutia decorata in modu elegantu 60 cr., ca cosmetica (medicinu de frunsieta) 50 cr., pomada de asta pentru a colorã perulu in negru séu brunetu costa o ladutia din sticla de atabastru 1 fl., ca cosmetica 50 cr., pomada de barba, negra, blondina ori bruneta 25 cr., unu carton (o ladutia de hartia grösa) pregatitu in modu elegantu proviedutu cu 5 bucati e. r. privilegiate preparate de unu perulu, menitu spre decorarea unei mese de toaleta era mai vertosu aptu pentru presente; pentru dame cu esbuchtetu 3 fl., pentru barbati 2 fl. 80 cr.

Laptele frumsetii pentru infrumsetiarea fetii cu 40 cr. un flacon.
Pasta aromatica de dinti pentru conservarea dintiloru si a gingeliloru cu 40 cr.
Eau Athenienne (apa ateniana) esintia adeveratu francesca pentru perderea matreii, unu flaconu 1 fl. Totu felulu de produse de parfumerie si altu felu de articule de toaleta.

Procurarile in strainetate se facu pre langa trimiterea pretiului si 10 cr. spese de invalidu.

Depositulu principalu de trimisu in cantitati mari si mici.
 In salonulu meu de peptenatu. Stadt, verlängerte Kärnthnerstrasse Nr. 51. si in fabrica: Neubau, Neubaugasse Nr. 70.
 Mai departe la D. A. Moll, apotecariu, Tuchlauben; Eduardu Haubner, apot. „zum Engel“ am Hof; I. Weiss, apot. Tuchlauben; I. Ritter Rothenhurmstrasse nr. 16; la dl dr. Girtler, ap. Freitung si c. r. apoteca campestra la Stefansplatz. — In Aradu: (Schwellengreber) friseriu; Brün: la A. W. Wlasak, apot.; Bozen: I. Bedeclunger; Graz: H. Kielsauser si I. Purgleitner; Krakau: I. Jahn; Klagenfurt: I. Dettoni, friseriu; Liöv: P. Nicolaseh; Lenza: I. Haunsteiner; Laibach: Ed. Mahr; Neugradisca: M. Kapun; Olmütz: Carolu Steigel, friseriu; Oedenburg: A. Meczey, apot.; Praga: I. Fürst, apot.; Posta: I. v. Török, apot.; Posiunu: I. Wörsterlöw si I. Heinrich; Raab: F. Liezenmeyer, apot.; Reichenberg: Ludovicu Ehrlich, apot. Salisburg: F. Szlammer; Szegedin: F. Weiglein; Wr. Neustadt: Ch. Piemontesi.

Avisa! Afara d'acestea pomada facuta de mine se afla in tôte apotecele mai alese, in parfumerii in cele mai multe negötie, ce se deprindu cu parfumerii, precum in Viena si in provincie asiã si in strainetate, si pentru a delaturã falsificarea aducu la cunoscintia publica cã preparatele mele de unu perulu sunt proviedute cu indrumarea cum se se folosiesca precum si cu copiã e. r. privilegiu nrulu 5640 — 2340 precum si cu marc'a mea propria.

Vilelmulu Abt, friseriu, parfumarin, si proprietariu de privilegiulu c. r. in Viena.